

SOTSIAALMINISTEERIUM

NORRA FINANTSMEHCHANISMI 2009-2014 PROGRAMMI "KODUNE JA SOOLINE VÄGIVALD" LÕPPARUANNE

PROJEKTI ANDMED

Projekti elluviija nimi: MTÜ Eesti Naiste Varjupaikade Liit	Projektilepingu number: 6.3-18/5762
Projekti nimi: "Developing services for victims of domestic violence, strengthening co-operation between different institutions and raising awareness among victims and the general public"	
Projekti kestus: 25.03.2013-30.04.2016	
Projektijuht (e-post; telefon): Eha Reitemann, eha.reitemann@gmail.com , 56240606	

PROJEKTI KOKKUVÕTE

Palume esitada lühikokkuvõtte projektist:

- Projekti peamised eesmärgid ja nende saavutamine
- Projektiga mõjutatud peamised sihtgrupid
- Koostöö projekti partneritega
- Projekti mõjuulatus edaspidiseks
- Hinnang projekti edukuse kohta

Projekti eesmärgiks oli saavutada

- paremad teenused ja süsteemsem lähenemine soolise vägivalla ohvrite abistamisel;
- parem omavaheline koostöö soolise vägivallaga kokku puutuvate spetsialistide vahel;
- avalikkuse suurem teadlikkus soolisest vägivallast;

Konkreetsemad projekti tegevused ja saavutatud tulemused olid järgmised:

- **Tugitelefoni 1492 tasuta teenuse pakkumine**

2013. aasta juunist detsembrini töötas tugitelefoni 12 tundi, alates 2014. aastast 24 tundi ööpäevas. Sissehelistamine oli tasuta. Vastamine toimus nii eesti kui vene keeles. Telefonile vastamiseks olid kaasatud ENVLi kuuluvate varjupaikade töötajad üle Eesti, et paremini ära kasutada olemasolevat kompetentsi ja tagada võimalikult kvaliteetne abi.

Spetsiaalse naistevastase vägivalla alase väljaõppe saanud telefoninõustajad pakkusid abivajajatele emotsionaalset tuge ja jõustamist, nõu turvariskide maandamisel, ametiasutustega suhtlemisel ja infot asjakohase seadusandluse kohta, samuti infot kättesaadavate tugiteenuste kohta üle Eesti. Tõsisematel juhtumitel suunati pöördujad kohalikku naiste tugikeskusesse, kus neile sai pakkuda kogu vajalikku abi, sh ka õigusabi ja psühholoogilist nõustamist. Oli ka juhtumeid, kus oli vajalik kiiresti politseiga kontakteeruda.

Sisult jagunesid kõned peamiselt järgmistesse gruppidesse:

- Akuutsed vägivalla juhtumid, kus ohvrid vajasisid kohest infot ja selgeid juhiseid edasiseks tegutsemiseks vahetult peale läbi elatud vägivalda.
- Mitmesuguste infopäringute seotud kõned, kus küsiti teavet seadusandluse, teenuste kohta üldiselt või konkreetses maakonnas või linnas kättesaadavate teenuste kohta, organisatsioonide kontakte vm.
- Vägivaldse mehe poolt lastega manipuleerimise ja hooldusõiguse vaidlustega seotud juhtumid, kus peale suhte lõpetamist jätkub eelkõige vaimne, aga ka majanduslik vägivald. Ohvrid vajasisid emotsionaalset toetamist ja infot seadusandluse kohta, tihti arutati nendega koos läbi võimalikke tegutsemisvariandid ja anti tugikeskuste või muude abiasutuste kontaktid.
- Suhte lõpetamisega seotud juhtumid, kus ohvrid vajasisid emotsionaalset tuge ja nõuandeid nii enda ja laste turvalisusega seonduvate kui juriidiliste probleemide lahendamiseks (eelkõige laste hooldusõigus, aga ka abielulahutuse ja varasuhete probleemid).
- Üksindustundega seotud juhtumid, kus vägivalda kogenud naised vajasisid emotsionaalset toetamist, julgustamist edasise

abi otsimisel ja infot abi pakkuvate asutuste kohta.

- Paljud pöördujad soovisid ka nõu sotsiaalsete, meditsiiniliste, juriidiliste ja suhteprobleemide puhul, mis ei olnud otseselt seotud vägivallaga.

Kokku helistati tugitelefoni 32 kuu jooksul 2096 korral. 84% kõnesid olid eestikeelsed ja 16% venekeelsed, helistajatest 93% olid naised ja 7 % mehed (enamasti naissoost ohvrite lähedased). Juhtumitest 31 % olid seotud peamiselt füüsilise, 45% psühholoogilise, 18% majandusliku ja 7% seksuaalse vägivallaga. Valdavalt oli vägivallatsejaks partner või ekspartner.

- **Psühholoogiline ja juriidiline nõustamine naiste tugikeskuste juures**

Psühholoogilist nõustamist või psühhoterapiat ja juriidilist nõustamist oli aruandeperioodil võimalik pakkuda 13 naiste tugikeskuses/varjupaigas üle Eesti. Nõustamisteenust pakuti üle Eesti kõigis tugikeskustes.

Kuna Tallinnas ja Tartus on paremini kättesaadavad ka alternatiivsed tasuta nõustamise võimalused, lähtusime põhimõttest, et nõustamistundide arv kõigi tugikeskuste jaoks on võrdne. Kõigi 13 tugikeskuse klientidele osutati kokku üle 6200 tunni psühholoogilise nõustamise või psühhoterapia teenust ning üle 4600 tunni juriidilise abi teenust.

Ida-Virumaal töötas venekeelne psühholoog, Tartus lastepsühhiaater-terapeut. Vajadusel oli võimalik nende poole pöörduda ka teiste tugikeskuste klientidel. Kokku olid projekti vältel sõlmitud lepingud 8 juristi ja 12 psühholoogi või psühhoterapeudiga.

- **Naiste tugikeskuste teenusestandardite väljatöötamine**

2013. aastal leppisid kõik naiste tugikeskused kokku ühise [teenusekirjelduse](#), mis määras kindlaks miinimumnõuded, millele peab iga naiste tugikeskus vastama. Teenusekirjelduse rakendamine aitas ühtlustada teenuste osutamist üle Eesti.

- **Naiste tugikeskuste ja tugitelefoni töötajate koolitamine**

eesmärgiga tõsta ja ühtlustada tugikeskustes vägivalla ohvritele pakutava abi kvaliteeti.

- **Soolise vägivalla alase koolitajate koolitussüsteemi juurutamine**

eesmärgiga tõsta tugikeskuste võimekust uute töötajate ja vabatahtlike ning koostöövõrgustiku liikmete koolitamiseks. Kolme aasta jooksul toimus kokku 14 kahepäevast koolitust kogumahuga 224 tundi, kus osalesid töötajad, vabatahtlikud ning samuti tugikeskustega koostööd tegevad spetsialistid kõigist 13 tugikeskusest.

Koolitused toimusid:

- 28.-29. augustil 2013

Käsitletud teemad: Norra finantsmehhanismi eeldefineeritud projekti eesmärkide ja tegevuste tutvustus. Soolist vägivalda puudutava rahvusvahelise konteksti tutvustus. Lähisuhtevägivalla eripärad. LSV juhtumite eripära kriminaalmenetluses.

Praktiliste juhtumite arutelu.

Koolitajad: psühhiaater-psühhoterapeut Andres Sild, EWL naistevastase vägivalla seirerühma ekspert Eha Reitemann, prokurör Raul Heido, jurist Merle Albrant

- 19.-20. septembril 2013

Käsitletud teemad: Norra praktika naiste varjupaikade statistika kogumisel. Naiste varjupaikade teenuse kirjelduse arutelu.

Praktiliste juhtumite lahendamine.

Koolitajad Wenche Jonassen, NKVTS, Eha Reitelmann, EWL seirerühma ekspert, psühhiaater-psühhoterapeut Andres Sild, prokuröri abi Margit Pärn, psühhoterapeut Kait Sinisalu

- 7.-8. augustil 2014

Käsitletud teemad: Kriisi defineerimine ja kriiside liigid, arengu- ja traumaatilised kriisid. Kriisi etapid ja sümptomid, psühholoogilised reaktsioonid kriisile. Kriisisekkumise mudelid. Tõhus kriisisekkumine ja kompetentne kriisinõustaja. Kriisisekkumise oskused - baasilised nõustamis- ja kriisisekkumisoskused.

Koolitajad psühhoterapeutid Karmel Tall ja Kait Sinisalu.

- 25.-26. septembril 2014

Käsitletud teemad: Seksuaalvägivalda mõiste, tüpologia, rahvusvaheline õigus. Seksuaalvägivaldaga võitlemise ajalugu. Seksuaalvägivaldaga seonduvad müüdid ja levinud väärarusaamad. Seksuaalvägivalda põhjused. Vägivallatsejad - kes nad on? Seksuaalvägivaldaga seonduvate kuritegude menetlemine Eesti õiguskaitseasutustes. Seksuaalvägivald ja tervis. Seksuaalvägivalda all kannatanute käsitlus meditsiinisüsteemis.

Koolitajad: NKVTS teadur Anja Emilie Kruse, prokurör Raul Heido, politseinik Kalle Vall, naistearst Made Laanpere.

- 6.-7. oktoobril 2014

Käsitletud teemad: Vägivalla ja trauma mõju lastele. Kuidas töötada traumeeritud emadega ja toetada nende lapsi. Laste abistamine. Abistajate vajadused. Norra naiste varjupaikade kogemustest emade ja laste abistamisel

Koolitajad: psühholoogid Hanne Netland Simonsen ja Renate Nalum Norrast

- 5.-6. veebr. 2015,

Käsitletud teemad: seksuaalvägivalda ohvrite abistamine ja Norra kogemused selles töös

Koolitajad Norrast: Oslo vägistamisohvrite keskuse Dixi nõustaja, Lisa Arntzen, psühholoog Ingrid Blessom

- 23.-24. märtsil 2015

Käsitletud teemad: Norra varjupaikade seadus, varjupaikade töö ja seal osutatavad teenused. Praktiline töö lähisuhtevägivalla ohvritega. Vägivalla erinevad tüübid, takistused suhtest lahkumisel. Turvalisus. Välised meetmed. Ohvri tegevusega seotud turvameetmed. Turvaplaan. Riskihindamine varjupaigas. Riskide kaardistamise vahendid.

Koolitajad: Inger-Lise Walmsness Larsen ja Kristin Berntsen Oslo Kriisikeskusest

- 14.-15. aprillil 2015

Käsitletud teemad: Riskihindamine ja ohvrite toetamine kriminaalmenetluses. Kuidas arendada tulemuslikumat õiguskaitseasutuste ja naiste tugikeskuste koostööd. Kannatanu roll ja õigused kriminaalmenetluses ning EL ohvrite direktiiviga kaasnevad muudatused.

Koolitajad: Dag Simen Grøtterud ja Hans-Petter Kielland Oslo politseist, Aare Pere Justiitsministeeriumist

- 29.-30. aprillil 2015

Käsitletud teemad: Trauma ja komplekstrauma. PTSD. Trauma mõjud.. Trauma hindamine. Trauma mõjud vägivaldaga kogunud emadele . Trauma ja (alkoholi)sõltuvus lähisuhtevägivalla kontekstis. Traumeeritud lähisuhtevägivalla ohver ja kohtusüsteem. Praktilised väljakutsed ja võimalused töös traumeeritud naistega

Koolitajad: psühhoterapeut Henning Mohaupt Norrast, Jon Nicholas UKst

- 13.-14. mail 2015

Käsitletud teemad: Lähisuhtevägivalla juhtumitele reageerimine, kriminaalmenetluse algatamine, politsei töö kriminaalmenetluses. Kannatanu ja süüdistatava õigused kriminaalmenetluses. Kohtueelne uurimine. Kriminaalasja lõpetamine. Kohtumenetlus. Lahutuse hagiavalduse koostamine, lahutuse menetlus. Hooldusõigus, suhtluskord. Elatis. Lähenemiskeelu taotlus.

Koolitajad: politseinik Kalle Vall, prokurör Margit Pärn, ENVL juristid Merle Albrant ja Piia Roosileht

- 3.- 4. juunil 2015

Käsitletud teemad: Nõustamisoskused (nõustamissuhte loomine; kuulamis- ja küsitlemisoskused). Esimese seansi läbiviimine (mh kokkulepete sõlmimine; probleemi uurimine, ootuste selgitamine). Kliendi seisundi, vajaduste, seniste kogemuste hindamine. Eesmärkide seadmine. Kliendi muutuste protsessi toetamine. Nõustamisprotsessi juhtimise oskused. Keeruliste momentidega toimetulek nõustamises. Nõustaja enesehoid.

Koolitaja: psühhoterapeut Karmel Tall

- 24.-25. septembril 2015

Käsitletud teemad: Hispaania mudel: soolist vägivald puudutavad seadused, poliitika ja integreeritud kaitsemeetmed. mudeli SWOT analüüs- tugevused, nõrkused, võimalused ja ohud. Soolise vägivalla ennetuse, koolituse ja teadlikkuse tõstmise strateegiad: naiste tugikeskuste, haridussüsteemi ja teiste koostööpartnerite koordineeritud koostöö. Teadlikkuse tõstmine soolisest vägivallast: ootused, probleemid ja strateegiad

Koolitajad: Marta Monllor Jiménez ja Virginia Gil Pórtoles, Hispaania

- 20.-21. oktoobril 2015

Käsitletud teemad: Individuaalne ja grupitöö emade ja lastega. Töö väliskeskonnaga. Emade grupid. Töö lastega. Emade ja laste grupid. Järeltegevused peale varjupaigast lahkumist. Töö emade ja lastega Tähtvere Avatud Naistekeskuses.

Kunstiteraapia kui vägivalla ohvrite abistamise meetodi tutvustamine

Koolitajad: Rubi Anette Vegheim ja Anita Stende Oslo naiste varjupaigast, Pille Rives ja Jarõna Ilo Tähtvere Avatud Naistekeskusest.

- 17.-18. veebruar 2016

Käsitletud teemad: Ettekande koostamine- olulised osad, liigendus, vormistus. Koolituskava koostamine - erinevad sihtgrupid ja nende eripärad. Koolitusmaterjalide koostamine erinevatele sihtgruppidele. Koolituse reklaam ja teavituse erinevatele sihtgruppidele. Kuulajate aktiveerimine, grupitööde jm aktiivmeetodite kasutamine.

Avaliku esinemise kasulikud nõuanded - mida teha ja millest hoiduda. Suhtlemine meediaga pressiteatest intervjuu andmiseni. Praktiline videotreening.

Koolitaja: Sass Henno

Koolituste tulemusena ühtlustus ja tõusis tervikuna tugikeskustes vägivalla ohvritele pakutava abi kvaliteet.

Välja koolitatud on 17 koolitajat, kes on võimelised edaspidi ise läbi viima naistevastase vägivalla teemalisi koolitusi oma maakonnas.

- **Õppereis Norrasse**

Korraldasime 2014. aasta septembrikuus kahekümnele naiste tugikeskuste töötajatele ja nendega koostööd tegevatele juristidele ja psühholoogidele viiepäevase õppereisi Norrasse. Külastasime õppereisi jooksul kolme erinevat naiste varjupaika ja seksuaalvägivalla ohvrite abistamise keskust, kohtusime seksuaalvägivalla ohvrite tugikeskuse, politsei, võrdõiguslikkuse ombudsmani kantselei ja ohvrite abistavate juristide organisatsioonide esindajatega. Saime reisi käigus väga hea ülevaate Norra abisüsteemist ja naistevastase vägivalla ohvritele ning nende lastele pakutavatest teenustest, samuti vägivalda puudutavast seadusandlusest. Saime ka mitmeid ideid meie tugikeskustes pakutavate teenuste edasiarendamiseks, eelkõige puudutab see teenuseid lastele. Õppereisi kava valmistas ette ja kohapealsed tegevused korraldas meie partner [Krisentersekretariatet](#).

Õppereisil osalesid kõigi 13 naiste tugikeskuse esindajad, kokku 20 inimest.

- **Regulaarse supervisiooni korraldamine naiste tugikeskuste ja tugitelefoni 1492 töötajatele**

Tagasime aastatel 2013-2016 regulaarsed supervisioonid naiste varjupaikade ja tugitelefoni 1492 töötajatele, samuti nendega koostööd tegevatele juristidele ning psühholoogidele, et ennetada töötajate läbipõlemist, kindlustada hea tiimitöö ja tagada ohvritele kvaliteetsem abi. Supervisooriteks olid Andres Sild ja Tiina Naarits. Kokku said 12 tugikeskuse ja tugitelefoni töötajad supervisiooni 542 tunni ulatuses.

- **Soolise vägivallaga kokku puutuvate spetsialistide koolitamine**

Tartu, Järva, Lääne, Lääne-Viru maakonnas ja Narva linnas toimusid piirkondlikud võrgustikukoolitused, kus osalesid lastekaitsetöötajad, sotsiaaltöötajad, ohvriabitöötajad, politsei, prokuratuuri ja kohtute esindajad jt spetsialistid. Koolitusel käsitleti järgmisi teemasid: Eesti rahvusvahelised kohustused naistevastase ja lähisuhtevägivalla tõkestamisel. Lähisuhtevägivalla ohvrite abistamise spetsiifika ja abivõimalused Eestis. Vägivallatsejate motiivid ja strateegiad. Tsiviil- ning kriminaalmenetluse eripärad lähisuhtevägivalla juhtumitel. Praktiliste juhtumite lahendamise kaudu käsitleti erinevate spetsialistide rolle vägivallajuhtumite menetlemisel ning koostöövõimalusi. Koolitajateks olid eestikeelsetel koolitustel prokurör Raul Heido, jurist Merle Albrant, psühhoterapeut Kait Sinisalu, Narvas toimunud venekeelsel koolitusel Raul Heido, Ida-Virumaa Naiste Tugikeskus-Varjupaiga juhataja Lilli Andrejev ja jurist Jana Tanissaar. Kokku osales koolitustel 172 eri valdkondade spetsialisti.

- **Avalikkuse informeerimine soolisest vägivallast ja kättesaadavatest teenustest**

Uue kodulehe said said [Järvamaa Naiste Tugikeskus](#); [Jõgevamaa Naiste Tugikeskus](#); [Läänemaa Naiste Tugikeskus](#); [Pärnu Naiste Varjupaik](#); [Raplamaa Naiste Tugikeskus](#); [Tartu Naiste Varjupaik](#); [Virumaa Naiste Tugikeskus](#); [Võrumaa Naiste Tugikeskus](#), [Hiiumaa Naiste Tugikeskus](#) ja [Tallinna Naiste Tugikeskus](#).

Olemasolevaid kodulehti täiendasid [Tallinna Naiste Kriisikodu](#), [Tähtvere Avatud Naistekeskus](#), [Ida-Virumaa Naiste Tugikeskus-Varjupaik](#), [Valgamaa Naiste Tugikeskus](#) ja [Viljandimaa Naiste Tugikeskus](#).

Uuendasime ka [Eesti Naiste Varjupaikade Liidu kodulehte](#).

Trükkisime ja levitasime tugikeskuste ja tugitelefoni 1492 teenuseid tutvustavaid visiitkaarte ja brošüüre.

Levitasime tugitelefoni 1492 tutvustavaid audio- ja videoklippe.

- **Norra materjalide tõlkimine eesti keelde**

Et Eesti naiste tugikeskused saaksid kasutada Norra kogemusi, tõlkisime eesti keelde tugikeskustes statistika kogumise ja laste abistamisega seotud materjale.

- **Temaatiliste aastakonverentside korraldamine igal aastal 25. novembril**

Igal aastal korraldasime konverentsi eesmärgiga tõsta naistevastase ja perevägivalla teema laiema avalikkuse huviorbiiti ja kujundada ühiskonnas vägivalda tauniv hoiak:

2013. aastal korraldasime koostöös Sotsiaalministeeriumi ja Eesti Naisteühenduste Ümarlauaga konverentsi "[Mehed naistevastasest vägivallast](#)", kus oli üle 150 osavõtja. Ettekandjateks olid mehed, kes kõik said rinda Valge Lindi märgi ja kutse liituda võrgustikuga „[Mehed vägivalla vastu](#)“. Konverents keskendus Istanbuli konventsiooni temaatikale. Ettekandega esinesid muuhulgas Riigikogu liikmed Kristen Michal, Margus Tsahkna ja Kalle Laanet ning ministrid Hanno Pevkur, Ken-Marti Vaher ja Urmas Paet. Konverentsi videod on kättesaadavad ENVL Youtube'i kontol.

2014. aastal korraldasime koostöös Eesti Naisteühenduste Ümarlaua ja võrgustikuga „[Mehed naistevastase vägivalla vastu](#)“ konverentsi "[Ava silmad](#)", kus oli üle 90 osavõtja. Konverentsil esinesid justiitsminister Andres Anvelt, Riigikogu liige Marianne Mikko, FRA ekspert Sami Nevala ja WAVE president Rosa Logar. Konverentsi teises osas rääkisid naistevastast vägivallast kirjanik Sass Henno, suhtekorraldaja Janek Mäggi ja ajaloolane David Vseviov. Konverentsist tehti otseülekanne ajalehe Postimees veebis, samuti on ettekannete videod kättesaadavad ENVL Youtube'i kontol.

2015. aastal korraldasime koostöös Riigikogu põhiseaduskomisjoni, Riigikogu lähisuhtevägivalla ennetamise ja ohvrite toetusrühma ja Eesti Naisteühenduste Ümarlauaga konverentsi "[Abi naistevastase vägivalla ohvritele- kuidas edasi?](#)", kus oli üle 120 osavõtja. Esinejateks olid ministrid Jevgeni Ossinovski, Margus Tsahkna, Urmas Reinsalu, Riigikogu liikmed Kalle Laanet, Andres Anvelt ja Riigikogu lähisuhtevägivalla ennetamise ja ohvrite toetusrühma esimees Liina Kersna. Pikemad ettekanded tegid peaprokurör Lavly Perling, Sisekaitseakadeemia politseikolledži juht Priit Heinsoo, NKVTS esindajad Solveig Bergman ja Anna Birgitte Mørck, Tartu Ülikooli lektor Kadri Soo. Konverentsist tehti otseülekanne ajalehe Postimees ja Riigikogu veebis, samuti on ettekannete videod kättesaadavad ENVL Youtube'i ja kontol.

- **Uuringud projekti tulemuste hindamiseks**

Projekti raames viidi läbi uuringud [tugikeskuste ja tugitelefoni teenustest teadlikkusest 2013](#) ja [tugikeskuste ja tugitelefoni teenustest teadlikkusest 2016](#). Omnibuss-uuringu valimi koostamisel oli arvestatud elanikkonna soolist, vanuselist ja regionaalset proportsiooni, andmeid olid vastavalt kaalutud. Uuringu käigus selgitasime vastajate teadlikkust naiste

varjupaikade ja tugitelefoni poolt pakutavatest teenustest ja nende üldist teadlikkust soolisest vägivallast. 2016. aastal läbi viidud uuring näitas, et teadlikkus mõlemast teenusest projekti vältel oli kasvanud. Samuti viidi 2014-2015.a läbi tugikeskuste ja ja tugitelefoni klientide teenusega rahulolu küsitlus, kasutades elektroonilisi ja paber kandjal küsimustikke. 2015. aastal tehti intervjuud tugikeskuste klientidega, et selgitada välja nende arvamus saadud teenustest (intervjueeriti 20 naist). Uuringu viis läbi Tartu Ülikooli teadur Kadri Soo) [Uuringust](#) selgus, et naised olid väga rahul tugikeskustest saadud abiga. Nad olid üllatunud neile pakutud abi mitmekülgsusest ja heast kvaliteedist.

Peamisteks projektiga mõjutatud sihtgruppideks olid.

- **Naiste tugikeskuste töötajad ja teenuste kasutajad**

Projekti raames olid sõlmitud koostöölepingud kõigi 13 Eestis tegutsenud iseseisva juriidilisest isikust naiste tugikeskusega. Aastatel 2013-2015 pöördus tugikeskuste poole kokku 4904 naist.

- **Üleriigilise tugitelefoni 1492 töötajad ja teenuse kasutajad**

Tugitelefon 1492 on mõeldud kõigile füüsilist, vaimset, majanduslikku või seksuaalset vägivalda kogenud naistele, vägivalla ohvrite lähedastele või teistele nendega kokku puutuvatele isikutele. Tugitelefonile oli projekti kestel rohkem kui kaks tuhat pöördumist.

- **Soolise vägivalla ohvritega kokku puutuvad spetsialistid**

Projekti raames tegime koostööd ohvriabiga, politseiga, prokuratuuriga, kohalike omavalitsuste ja maavalitsuste spetsialistide, Sotsiaalministeeriumi, Siseministeeriumi, Justiitsministeeriumiga.

- **Laiem avalikkus**

Teavitustegevus, eelkõige aastakonverentsid, tugikeskuste kodulehtede arendamine ja tugikeskuste ja tugitelefoni teenuste tutvustamine, aitasid tõsta avalikkuse teadlikkust naistevastasest ja perevägivallast.

Projekti raames olid meie partneriteks Norras [Norra Vägivalla ja Traumastressi Uurimiskeskus](#) ja Norra naiste varjupaikade [katusorganisatsioon Krisesentersekretariatet](#)

Koostööpartneriteks olid ka kõik Eesti naiste tugikeskused:

Ida-Virumaa Naiste Tugikeskus-Varjupaik; Järvamaa Naiste Tugikeskus; Jõgevamaa Naiste Tugikeskus; Läänemaa Naiste Tugikeskus; Pärnu Naiste Varjupaik; Raplamaa Naiste Tugikeskus; Tallinna Naiste Kriisikodu; Tartu Naiste Varjupaik (Naiste Tugi- ja Teabekeskus); Tähtvere Avatud Naistekeskus; Valgamaa Naiste Tugikeskus; Virumaa Naiste Tugikeskus; Viljandimaa Naiste Tugikeskus; Võrumaa Naiste Tugikeskus.

Projekt aitas tõsta naiste tugikeskuste teenuse kvalitatiivselt uuele tasemele ja ühtlustada teenuste osutamise taset ning kättesaadavust kõigis Eesti piirkondades, parandades sellega oluliselt naistevastase vägivalda ohvrite olukorda Eestis.

Projekti vahetuteks kasusaajateks olid ligi seitse tuhat naist, keda abistati projekti elluviimise perioodil naiste tugikeskuste või tugitelefoni 1492 poolt. Projekt aitas kaasa naiste tugikeskuste omavahelise koostöö tihendamisele ning usalduse ja koostöö suurendamisele tugikeskuste ja teiste vägivalda ohvritega tegelevate organisatsioonide vahel. Samuti aitas projekt teadvustada naistevastase ja perevägivalda teema Eesti avalikkuses.

Projekt aitas oluliselt kaasa Istanbuli konventsiooni nõuete ja teiste Eesti inimõiguste kaitse valdkonnas võetud rahvusvaheliste kohustuste täitmisele.

Edasistest poliitilistest otsustest sõltub, kas projektil on ka pikaajaline positiivne mõju. Elluviijate poolt hindame projekti väga edukaks.

PROJEKTI TULEMUSED JA VÄLJUNDID

- Mis on projekti lõppedes saavutatud tulemused ja sisend edasisteks tegevusteks?
- Millised projekti tulemusindikaatorid saavutati ja millised mitte?
- Kui osad soovitud tulemused jäid saavutamata, siis miks?
- Millised olid peamised projekti elluviimisel esinenud takistused/probleemid ja kuidas need lahendati?

Projekti tulemusena

- Ühtlustus naiste tugikeskuste poolt pakutavate teenuste kvaliteet üle Eesti.
- Psühholoogiline nõustamine või psühhoteraapia ja juriidiline abi said vägivalda kogunud naistele ja nende lastele kättesaadavaks 13 maakonnas.
- Naistevastase vägivalda ohvrite üleriigilise tugitelefoni 1492 teenus muutus tasuta kättesaadavaks ööpäevaringselt .
- Naiste tugikeskuste ja tugitelefoni töötajate kompetents vägivalda ohvrite tulemuslikumaks abistamiseks tõusis tänu koolitustele ja supervisioonidele märgatavalt.
- Aktiivsemaks ja tulemuslikumaks muutus tugikeskuste koostöö teiste vägivalda ohvreid abistavate organisatsioonide ja spetsialistidega.
- Suurenes avalikkuse teadlikkus naistevastasest vägivaldast ja vägivalda ohvritele pakutavatest teenustest.

Planeeritud tulemusindikaatorite täitmine

Planeeritud: tugitelefoni tasuta teenused on tagatud 24/7, kõnelele vastatakse eesti ja vene keeles.

Tegelik: tugitelefoni tasuta teenused olid tagatud 24/7, kõnelele vastati eesti ja vene keeles.

Planeeritud: psühholoogiline ja juriidiline nõustamine on tagatud kõigis Eesti piirkondades. Osutatud 4800 tundi psühholoogilise nõustamise ja 4350 tundi juriidilise nõustamise teenust.

Tegelik: psühholoogiline ja juriidiline nõustamine oli tagatud 13 maakonnas. Osutatud üle 6200 tunni psühholoogilise nõustamise ja 4600 tunni juriidilise nõustamise teenust.

Planeeritud: naiste tugikeskuse teenuse kirjeldus koostatud ja rakendatud.

Tegelik: naiste tugikeskuse teenuse kirjeldus koostatud ja rakendatud.

Planeeritud: 6 koolitust tugikeskuste töötajatele, 150 osavõtjat.

Tegelik: korraldatud 8 koolitust tugikeskuste töötajatele, 236 osavõtjat.

Planeeritud: 4 piirkondlikku võrgustikukoolitust spetsialistidele, 125 osavõtjat.

Tegelik: 5 piirkondlikku võrgustikukoolitust spetsialistidele, 187 osavõtjat.

Planeeritud: 6 koolitajate koolitust, 150 osavõtjat 13 tugikeskusest.

Tegelik: korraldatud 6 koolitajate koolitust, 187 osavõtjat 13 tugikeskusest.

Planeeritud: supervisiooni saanud 13 tugikeskuse töötajad.

Tegelik: supervisiooni saanud 12 tugikeskuse ja tugitelefoni 1492 töötajad.

Planeeritud: õppereisil Norrasse osalevad 20 naiste tugikeskuse spetsialisti.

Tegelik: õppereisil Norrasse osales 20 naiste tugikeskuse spetsialisti.

Planeeritud: info naistevastase vägivalda ja abiteenuste kohta on kättesaadav ENVL ja tugikeskuste veebilehtedel.

Tegelik: info naistevastase vägivalda ja abiteenuste kohta on kättesaadav ENVL ja tugikeskuste veebilehtedel, mida on viimase aasta jooksul külastatud kokku üle 370 tuhande korra.

Planeeritud: igal aastal 25. novembril korraldatud konverents, osavõtjaid kokku 300.

Tegelik: igal aastal 25. novembril korraldatud konverents, osavõtjaid kokku 367.

Planeeritud: uuringud projekti alguses ja lõpus läbi viidud, naiste tugikeskuste teenustest teadlike naiste % kasvanud.

Tegelik: uuringud projekti alguses ja lõpus läbi viidud, naiste tugikeskuste teenustest teadlike naiste % kasvanud.

Täitmata jäi eesmärk pakkuda supervisiooni kõigis projekti kaasatud tugikeskustes. Tähtvere Avatud Naistekeskuse superviisoriga oli küll sõlmitud vastav leping, kuid projekti jooksul ei esitanud superviisor ühtki arvet teenuste eest tasumiseks. Meile teadaolevalt tasuti supervisioonide eest teistest allikatest.

Peamiseks pingeid tekitavaks probleemiks projekti elluviimisel oli nõustamiseks ette nähtud summade jaotamine tugikeskuste vahel. Otsustasime nõustamistundide jaotuse igal aastal kõigi projektipartnerite esindajate koosolekul toimunud hääletamise teel. Enamik tugikeskustest toetas võrdset nõustamistundide jaotust tugikeskuste vahel, kuna suurema elanike arvuga piirkondades (eelkõige Tallinnas ja Tartus) on vägivalda ohvritele kättesaadavad ka alternatiivsed abivõimalused.

Probleeme tekitas ka projekti alguse edasilükkumine võrreldes esialgselt planeerituga, seda eelkõige seoses nõustamisteenuste kättesaadavuse tagamise ja dokumentatsiooni vormistamisega. Probleeme aitas lahendada hea koostöö sotsiaalministeeriumi, rahandusministeeriumi ja kõigi tugikeskustega.

KOOSTÖÖ PARTNERITEGA.

Juhul kui partnereid oli rohkem kui üks, siis palun vastake iga partnerlussuhte kohta kõikidele küsimustele eraldi.

- Kuidas sujus koostöö partneritega? Milline oli partneri tehniline/professionaalne panus projekti läbiviimisel?
- Millised on partnerluse kaudu saavutatud tulemused ja kuidas aitas partnerlus projekti eesmärgi saavutada (sh millist mõju avaldas partnerlus tulemusindikaatorite saavutamisele)?
- Juhul, kui tegu oli Norra partneriga, siis kas/millistel teemadel omandati uusi teadmisi Norra riigi kogemuse põhjal ja kas seda teadmist on juba rakendatud ka Eestis? Millisel moel aitas partnerlus kaasa kahepoolsete suhete edendamisele Eesti ja Norra vahel?
- Palun kirjeldage partnerluse kaudu saavutatud laiemaid tulemusi (nt kohtumised või koostöö rahvusvahelisele tasemel, laiem valdkondadeülene koostöö, teadmiste ja kogemuste levitamine jne).
- Juhul, kui saite projekti elluviimise käigus rahastust programmi kahepoolsete suhete fondist, siis:
 - palun nimetage toetuse suurus;
 - kirjeldage tegevust, mis kõnealuse toetuse abil ellu viidi;
 - kirjeldage tegevuse mõju tulevaste partnerlussuhete arendamisele.

Koostöö NKVTS-ga

oli väga produktiivne. Partner aitas meil koostada koolituskava nii tugikeskuste koolituste kui koolitajate koolituste jaoks, leida Norrast iga teema jaoks sobilikke koolitajaid ja valida eesti keelde tõlkimiseks olulisi materjale. Samuti aitas partner sisustada õppereisi ja projekti lõppkonverentsi. NKVTS aitas sellega oluliselt kaasa koolituste ja õppereisi õnnestumisele ja koolitustega seotud tulemusindikaatorite saavutamisele.

Koolituste käigus saime hea ülevaate Norra abisüsteemist ja naistevastase vägivalda ohvritele ning nende lastele pakutavatest teenustest, samuti vägivalda puudutavast seadusandlusest. Saime ka mitmeid ideid meie tugikeskustes pakutavate teenuste edasiarendamiseks, mida tugikeskused ka rakendama asusid. Eelkõige puudutab see lastele osutatavaid teenuseid, aga ka tööd seksuaalvägivalda ohvritega ning statistika kogumist.

Koostöö Krisesentersekretariatet-iga

oli samuti väga sisukas ja produktiivne. Partneri rolliks oli eelkõige Norra õppereisi kava koostamine ja kohapealne praktiline korraldamine. Õppereisil saime väga hea ülevaate Norra abisüsteemist ja naistevastase vägivalda ohvritele ning nende lastele pakutavatest teenustest, samuti vägivalda puudutavast seadusandlusest.

Koostöö Eesti naiste tugikeskustega

Projekti viisime ellu väga tihedas koostöös kõigi maakondade naiste tugikeskustega, kes tagasid nii psühholoogilise kui juriidilise nõustamisteenuse osutamise praktilise korralduse kohtadel. Seega oli neil väga oluline roll projekti nõustamist puudutavate tulemusindikaatorite täitmisel.

TEAVITUSTEGEVUS JA MEEDIAKAJASTUS

- Kuidas õnnestus projekti sihtgruppide kaasamine?
- Mis olid peamised avalikkusele suunatud ja / või avalikkuse tähelepanu pälvinud projektiga seotud tegevused ja kas / kui suurt resonantsi see avalikkuses tekitas?

Projekti peamised avalikkusele suunatud tegevused olid naiste tugikeskuste veebilehtede arendamine ja iga-aastaste konverentside korraldamine 25. novembril.

Aastakonverentsid said suure [meediatähelepanu](#) osaliseks.

2013. aasta konverentsi kajastati meedias meile teadaolevalt 10 korral, 2014. aasta konverentsi 6 korral ja projekti lõppkonverentsi 2015. aastal 18 korral.

Tugikeskuste ja Eesti Naiste Varjupaikade Liidu veebilehti külastati viimase aasta jooksul kokku üle 370 tuhandel korral.

PROJEKTI MÕJU JA JÄTKUSUUTLIKKUS

- Milline oli projekti lisaväärtus ja uuenduslikkus
- Milline on projektitegevuste mõju poliitikatasandile: seadusandlusele, arengukavadele, strateegiatele, juhendmaterjalidele?
- Milline on projekti tegevuste mõju sekkumisvaldkonnas peale projekti lõppemist (s.h mõju jätkumine sihtrühmale jm)?
- Kuidas jätkub jätkutegevuste rahastamine pärast Norra finantsmehhanismi toetuse lõppemist?

Projekti lisaväärtus ja uuenduslikkus seisnes eelkõige psühholoogilise ja juriidilise nõustamise kättesaadavuse tagamises kõigis tugikeskustes ning tugikeskustes vägivalda ohvrite paremaks abistamiseks ühtsete tiimide moodustumises.

Uuenduslik oli samuti ühiste koolituste korraldamine eri valdkondade spetsialistidele, et tagada kõigile naiste tugikeskustes ohvritega kokku puutuvatele isikutele põhjalikud teadmised naistevastasest vägivallast ja ühtsed arusaamad ohvri abistamisest. Esmakordselt viidi läbi samuti naiste tugikeskuste teenustega rahulolu uuring. Projekti raames arendasime välja naistevastase vägivalla ohvrite vajadustest lähtuva üleriigilise naiste tugikeskuse teenuse süsteemi, mis põhines teenuste ühtsel standardil.

Projekt ei suutnud kahjuks sisuliselt mõjutada poliitikatasandit.

Projekt aitas kindlasti oluliselt kaasa sellele, et formaalselt on naistevastase vägivalla ja perevägivalla teema tänaseks Eestis muutunud poliitiliseks peavooluteemaks, millest poliitikud ja arvamussaadikud meelsasti avalikult räägivad. Sisulist arusaamist teemast aga kahjuks sellega alati ei kaasne ja sõnavõttudele ei järgne alati vajalikke reaalseid seadusandlikke ja majanduslikke samme.

Sotsiaalministeerium töötas 2015.-2016. aastal välja ohvriabi seaduse eelnõu, mis korraldab naiste tugikeskuste teenuse osutamise täielikult ümber ja paneb selle tagamise kohustuse Sotsiaalkindlustusametile. Ehkki esitasime sotsiaalministeeriumile korduvalt omapoolseid ettepanekuid, jäeti meie jaoks olulisemad neist eelnõu menetlemise esimeses etapis ministeeriumide tasandil arvestamata. Aruande koostamise ajal jätkub eelnõu menetlus parlamendis.

Mõju jätkumine sihtrühmale.

Ei ole selge, milliseks kujuneb alates 2017. aastast riigi poolt sisse ostetava naiste tugikeskuse teenuse sisu ja kvaliteet, kuna hankeid korraldama hakkava Sotsiaalkindlustusameti töötajatel puudub naistevastase vägivalla alane kompetents ja ametlikku teenuse standardit ei ole riigi poolt seni kehtestatud.

Seoses Ohvriabi seaduse muudatusega kaasneva teenuste süsteemi täieliku ümberkorraldamisega ei ole kindlust seni teenuseid osutanud, asjakohaselt koolitatud ja kogunud personaliga naiste tugikeskuste tegevuse jätkamises.

Näiteks 2016. aasta kevadel läbi viidud teenuse hankes ei nõudnud sotsiaalministeerium naiste tugitelefoniile vastajatelt naistevastase vägivalla alase koolituse läbimist, küll aga nõuti psühholoogia, sotsiaaltöö või meditsiinilist haridust, ehkki nende erialade õppekavas puudub naistevastase vägivalla teema.

ENVL esitas hankes eduka pakkumise, kuid üle poolte meie senistest pikaajalise kogemusega ja projekti raames põhjalikud koolitused läbinud tugitelefoniile vastajatest ei kvalifitseerunud uute tingimuste kohaselt enam tööd jätkama. Sellega halvenes faktiliselt ka tugitelefoniile vastamise kvaliteet.

Sellise praktika jätkamine muudaks kasutuks projekti raames tugikeskuste personali koolitamiseks tehtud pingutused ja kasutatud ressursid. Kui teenuseid osutavad isikud ei tunne naistevastase vägivalla spetsiifikat, võib see suure tõenäosusega kaasa tuua vägivalla ohvrite taasohvristamise.

Jätkutegevuste rahastamine

2016. aastal on tugikeskuste teenuste, sh psühholoogilise ja juriidilise nõustamise ning tugitelefoni töö jätkamine rahastatud

riigieelarvest. Tugikeskuste töötajate koolitusteks ja supervisioonideks rahalisi vahendeid sel aastal ei ole, need tegevused on täielikult lõppenud. Samuti puudub tugikeskustel raha avalikkuse teavitamiseks ja võrgustikutöö arendamiseks. Tugikeskuste ja Eesti Naiste Varjupaikade Liidu tegevuse jätkumine järgnevatel aastatel on küsitav.

FINANTSARUANNE

	Kinnitatud eelarve (€)	Aruandeperioodide abikõlblikud kulud kokku (€)	Kulutatud eelarvest (%)
Projekti kogumaksumus	1 009 445	1 009 445	100
- sellest projektitoetus	908 509,50	908 509,50	90
- sellest omafinantseering	100 935,50	100 935,50	10

PROJEKTI RAHASTUSEGA SEOTUD PEAMISED KITSASKOHAD JA PROBLEEMID

Projekti rahastusega seotud probleeme ei esinenud, ettemaksete süsteem toimis hästi.

Kinnitan aruande andmete õigsust:

Nimi Eha Reitelmann

Allkirjastatud digitaalselt

Kuupäev 4.07.2016